

Sacos förslag för snabbare integration av nyanlända akademiker

Det stora antalet nyanlända akademiker som har sökt sig till Sverige de senaste åren kan genom snabbare insatser få en mycket bättre start i sitt nya land. Etableringen tar i dag alldeles för lång tid. Saco presenterar här ett skarpt förslag med sju punkter hur vi bättre och snabbare kan etablera nyanlända akademiker på arbetsmarknaden. Tidigt stöd och råd är nyckeln för att kunna arbeta i ett yrke som överensstämmer med deras utbildning. Saco vill också att högskolorna ska få ett större ansvar för nyanlända akademikers etablering på arbetsmarknaden.

- **Ökat ansvar för universitet och högskolor**

Universitet och högskolor bör få ett tydligt uppdrag att förbereda nyanlända akademiker för svensk arbetsmarknad. Idag ligger huvudansvaret för nyanländas etablering på Arbetsförmedlingen. Det är en olycklig lösning. Saco vill istället se ett utökat uppdrag (och medföljande finansiering) till universiteten och högskolorna för att samordna insatser för nyanlända akademikers etablering på arbetsmarknaden. Problemet är att behovet av kompletterande utbildning är stort för många nyanlända, speciellt för de utbildningar som inte är direkt överförbara till svensk arbetsmarknad. Eftersom en utbildningsinsats i många fall är nödvändig för en lyckad etablering på arbetsmarknaden bör ansvaret för dessa insatser ligga på universitet och högskolorna.

- **Långsiktiga insatser istället för kortsiktiga projekt**

Alltför många insatser inom etablering och integration bedrivs i tillfälliga projektformer med osäker finansiering eller korta upphandlingsperioder. Den här typen av kortsiktighet och brist på utvärdering som nu ofta råder leder till många problem. Det är svårt att behålla personal inom olika insatser, men även att den så viktiga vägledningen och informationsspridningen försvåras när insatser byter namn eller huvudman, informationskanaler försvinner och så vidare.

Arbetsmarknadens parter tar idag ett stort ansvar för att hjälpa till i integrationsarbetet, och enskilda fackliga organisationer engagerar sina medlemmar i olika typer av mentorskapsprogram. Bristen på finansiering och krångliga regelverk ställer dock onödiga hinder på vägen

för många lyckade insatser. Regeringen måste skapa en långsiktighet i hela mottagningssystemet och dess finansiering och visa på en tydlig strategi för att kunna skapa goda förutsättningar för integrationen.

- **Tidig validering av kompetens**

Ett väl fungerande system för validering av nyanländas kunskap och kompetens ger stora samhällspolitiska- och privatekonomiska vinster genom ökad rörlighet och snabbare etablering på arbetsmarknaden. Genom en grundlig kartläggning och bedömning av individers kompetens kan utbildningsinsatserna göras mer effektiva. Synliggörande av kompetens ökar också individers anställningsbarhet i arbetslivet.

Validering och kartläggning av individens kompetens måste utgå från individuella behov och påbörjas tidigare än vad som sker idag. Vägledning inför eller vid validering behöver också förbättras och samordnas.

- **Tiden och språket är viktiga faktorer för etablering**

Ju mindre tidsglapp från ett jobb till nästa – desto större chans att fortsätta utvecklas i karriären. Detta gäller inte minst för akademiker med stort humankapital som riskerar att försämrats om det inte kommer snabbt till användning. En väl fungerande svenskutbildning är en nyckelfaktor för att korta etableringstiden. Det är bra att regeringen har gett länsstyrelserna i uppdrag att samordna tidiga insatser för asylsökande, där bland annat svenskundervisning ingår. Dock är resurserna ojämnt fördelade över landet.

Saco vill därför se en utbyggd distansundervisning för en individanpassad utbildning utifrån bland annat yrke och utbildningsnivå, då deltagarna inte måste befinna sig på samma plats. Distansundervisning kan även vara ett sätt att hantera den tilltagande bristen på sfi-lärare.

Snabbspår ökar möjligheterna till en snabb etablering på arbetsmarknaden och till att de nyanländas kompetens tas tillvara. Nya snabbspår för fler yrken behöver tas fram för att underlätta nyanlända akademikers inträde på arbetsmarknaden och för att tillgodose olika branschers behov av kompetens. De existerande snabbspåren måste byggas ut så att fler akademiker ges tillfälle att gå dem. De snabbspår som redan är igång behöver utvärderas och eventuella fel och brister i programmen måste snarast åtgärdas.

- **Kompletterande utbildningar – Uppdrag för både högskolan och yrkeshögskolan**

Behovet av kompletterande utbildning är stort för många nyanlända som har en utländsk akademisk examen och möjlighet till komplettering bör finnas för fler utbildnings- och yrkesområden än i dag. En kort, individanpassad komplettering är resurseffektivt för alla parter. Även här skulle distansundervisning kunna användas i delar av undervisningen med effektiviseringar och specialisering som följd.

Det måste bli enklare att komplettera och avsluta en utbildning påbörjad utomlands på ett svenskt universitet eller högskola. I dag krävs

generell behörighet, samt i många fall särskild behörighet för att få studera. Många utrikesfödda akademiker som vill läsa vidare på högskolan saknar gymnasiebetyg att visa upp och blir därmed ej behöriga till högre studier. För nyanlända med utländska akademiska examina eller utbildning som saknar motsvarighet i det svenska utbildningssystemet och som inte är direkt överförbar till svensk arbetsmarknad bör tillträde till och tillgodoräknande av högre utbildning i Sverige underlättas genom validering av reell kompetens.

Yrkeshögskolan skulle kunna utvecklas till ytterligare ett alternativ för högskoleutbildade som behöver byta yrkesväg under yrkeslivet eller komplettera sina kunskaper. Deras uppdrag bör breddas så att utbudet av utbildningar kan kompletteras med sådana som ställer högre antagningskrav än fullföljd gymnasieutbildning och därmed bidra till högskoleutbildade kompetensutveckling. Detta kan vara ett alternativ för de som vill ha en mer tillämpad utbildning och snabbt komma vidare till ett nytt jobb.

"Det måste bli enklare att komplettera och avsluta en utbildning påbörjad utomlands på ett svenskt universitet eller högskola."

- **Snabb hjälp till nyanlända akademiker**

Arbetsförmedlingen måste förbättra sin service gentemot utrikesfödda akademiker.

Genom att hjälpa en invandrad akademiker till rätt jobb istället för ett jobb minskar undanträngningen av arbeten för personer med lägre utbildning. På så vis ökar chansen till en bättre matchning på hela arbetsmarknaden.

För att snabba på etableringen behövs ett större individfokus i etableringsplanerna och en specialisering och utbildning av handläggarna. De nyanlända akademikerna inom etableringsreformen måste få träffa en handläggare med god kunskap om deras utbildning och arbetsmarknad. Risker är idag stor att den nyanlände träffar en handläggare med bristfälliga kunskaper då kompetensen bland handläggarna skiljer sig åt beroende på var i landet den nyanlände bor. Handläggaren behöver också god kännedom om eventuella kompletteringsutbildningar och andra insatser för att få till en individuellt anpassad etableringsplan. Etableringsplanens tidsgräns bör i vissa fall kunna vara mer flexibel än idag.

Om regeringen och ansvariga myndigheter inte satsar på duktiga och specialiserade handläggare försenas etableringen på svensk arbetsmarknad och minskar chansen till ett kvalificerat jobb där den nyanlände och samhället får nytta av sin utbildning.

- **Ett jobb snabbt – samt fortsatt stöd till rätt jobb**

Insatser för att främja ökad yrkesrörlighet är viktiga. Dagens regler för tillfälliga uppehållstillstånd ökar incitamenten bland asylsökande att snabbt ta ett jobb och då ofta inte i nivå med personens kompetens att få fortsatt hjälp från Arbetsförmedlingen. Individerna riskerar då att fastna i dåligt matchade jobb, samtidigt som de tränger undan den bättre matchade arbetskraften. Därför bör fler av Arbetsförmedlingens insatser göras tillgängliga för nyanlända akademiker som visserligen arbetar men som inte har ett jobb i nivå med sin kompetens.

"Alltför många insatser inom etablering och integration bedrivs i tillfälliga projektformer med osäker finansiering eller korta upphandlingsperioder."

Anteckningar

Saco, Sveriges akademikers centralorganisation, är den samlande organisationen för Sveriges akademiker. Vi är en partipolitiskt obunden facklig centralorganisation. Sacos 23 självständiga förbund företräder yrkes- och examensgrupper från hela arbetsmarknaden, inklusive egenföretagare. Något som förenar våra medlemsförbund är akademisk utbildning, kunskap, kompetens och yrkesstolthet. Totalt är nästan 700 000 akademiker medlemmar. Som företrädare för Sveriges akademiker är det självklart för Saco att ständigt påverka kunskapsnivån i Sverige. Utbildning och forskning som ger kunskap är en investering för såväl samhället som individen och är en av de viktigaste faktorerna för tillväxt och utveckling av ett samhälle.

Saco, Box 2206, 10315 Stockholm
tel vx 08-6134800, www.saco.se